

Dit document maakt gebruik van bladwijzers

INGETROKKEN PER 6 DECEMBER 2016

NBA Alert 29

Jaarrekening en de Flex-BV wetgeving

Versie 27 februari 2013

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Status NBA Alert

Deze publicatie, die tot stand is gekomen onder verantwoordelijkheid van de NBA, beoogt registeraccountants en accountants-administratieconsulenten aanwijzingen te geven ter zake van een specifiek onderdeel van de uitoefening van het accountantsberoep. Verwacht wordt dat accountants kennisnemen van deze aanwijzingen en deze overwegingen voor zover relevant voor de opdracht. Een accountant die deze aanwijzingen niet toepast, moet erop voorbereid zijn om uit te leggen hoe niettemin is voldaan aan de verplichtingen, basisprincipes en essentiële werkzaamheden uit wet- en regelgeving, die nader zijn behandeld in deze aanwijzingen. Deze publicatie heeft niet de status van beroepsreglementering.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Uitgangspunt	4
3. Reikwijdte en leeswijzer	5
4. De verantwoordelijkheid van de algemene vergadering en het bestuur	5
4.1. Balanstest	5
4.2. Uitkeringstoets	5
4.3. Bevoegdheid en aansprakelijkheid van bestuurders en aandeelhouders.....	6
5. De werkzaamheden van de accountant bij controleopdrachten bij een jaarrekening waarin een (voorgenomen) uitkering is opgenomen	6
6. Perioden na de einddatum van de verslagperiode	7
6.1. Inleiding	7
6.2. Uitkeringen na opmaken jaarrekening.....	9
7. De werkzaamheden van de accountant bij beoordelingsopdrachten bij een jaarrekening waarin een voorgestelde uitkering is opgenomen	9
8. De verantwoordelijkheid van de accountant bij samenstellingsopdrachten bij een jaarrekening	9
9. Voorbeeldteksten bevestigingsbrief bij controle- en samenstellingsopdracht en openbaar maken controleverklaring	10
Bijlage 1 Q&A Flex-BV wetgeving in de (samenstellings)praktijk	11
Bijlage 2 Wettelijke reserves (specifiek)	14

1. Inleiding

Door invoering van de 'Wet vereenvoudiging en flexibilisering bv-recht' ('Flex-BV') zijn sinds 1 oktober 2012 het wettelijk minimumkapitaal en de daarmee verband houdende kapitaalbeschermingsvoorschriften bij een besloten vennootschap vervallen. In het nieuwe BV-recht wordt het bestuur van de vennootschap¹ verplicht om bij elke vorm van uitkering van vermogen aan aandeelhouders te toetsen of deze, gelet op de belangen van schuldeisers, verantwoord is. Het begrip "uitkering" wordt in deze Alert in het vervolg gebruikt voor:

- de uitkering van winst of reserves;
- de terugbetaling op aandelen in het kader van kapitaalvermindering;
- de inkoop van eigen aandelen anders dan om niet.

De geoorlooftheid van een uitkering moet worden beoordeeld aan de hand van een balanstest en een uitkeringstoets. Aan de hand van de uitkeringstoets moet het bestuur vaststellen of de vennootschap na uitkering van het vermogen zal kunnen voortgaan met het voldoen aan de opeisbare schulden. Als het bestuur van mening is dat dit niet het geval is, dan dient zij op straffe van aansprakelijkheid de goedkeuring aan het uitkeringsbesluit te onthouden.

Deze Alert gaat in op de wijze waarop (voorgesteld) dividend in de jaarrekening wordt verwerkt en wat de verantwoordelijkheid van de accountant in dat kader is. De Alert gaat niet in op situaties waarin – als gevolg van transacties die niet onder zakelijke voorwaarden tot stand komen – in materiële zin een dividenduitkering kan ontstaan.

Aandachtspunten voor de accountant

Bij dividendvoorstel in de jaarrekening

- Vaststellen uitgevoerde balanstest;
- Vaststellen initiële uitkeringstoets²;
- Voorgesteld dividend betrekken in werkzaamheden m.b.t. continuïteit;
- Bestuur wijzen op benodigde balanstest en uitkeringstoets vlak voor daadwerkelijke dividenduitkering;
- Waakzaamheid geboden, bij twijfel adviseren om dividendvoorstel niet in de jaarrekening te verwerken.

Bij verzoek om dienstverlening bij vaststelling hoogte over dividenduitkering

- Zorgvuldigheid en terughoudendheid bij het verstrekken van assurance of andersoortige opdracht oor het ontbreken van geschikte criteria om aan te toetsen.

2. Uitgangspunt

Bij de uit te voeren werkzaamheden om vast te stellen dat de onderneming haar jaarrekening terecht op basis van de continuïteitsveronderstelling heeft opgemaakt, betreft de accountant in ieder geval de voorgenomen dividenduitkering. Dit geldt in het geval de balans is opgemaakt na winstbestemming of indien een voorgenomen winstbestemming is opgenomen in de overige gegevens en de uitkering plaatsvindt na het opmaken van de jaarrekening. Daarnaast zal de accountant vaststellen dat het bestuur van de vennootschap voldaan heeft aan de formele eisen in het kader van de balanstest en de initiële uitkeringstoets.

De accountant dient zeer terughoudend te zijn in het aanvaarden van een opdracht om assurance te verstrekken of advies te geven in het kader van een voorgenomen uitkering die op een later tijdstip betaalbaar wordt gesteld. Het bepalen van de hoogte van de uitkering is een verantwoordelijkheid van het bestuur. Bovendien ontbreekt een voldoende uitgewerkt normenkader om een dergelijke op-

¹ Met bestuur wordt bedoeld het bestuur/de directie van de uitkerende besloten vennootschap.

² De wettelijk vereiste uitkeringstoets wordt door het bestuur uitgevoerd op het moment dat toestemming moet worden verleend aan een voorgestelde uitkering, alsmede op het moment van daadwerkelijke uitkering. In deze Alert wordt de term 'initiële uitkeringstoets' gehanteerd voor de vraag of bij het opmaken van de jaarrekening een voorgestelde dividenduitkering op dat moment naar verwachting de uitkeringstoets positief kan doorstaan.

dracht uit te voeren. Wel kan een accountant een opdracht aanvaarden om assurance te verstrekken bij de (kasstroom) prognose die ten grondslag ligt aan het besluit om een uitkering te doen.

3. Reikwijdte en leeswijzer

In deze Alert wordt ingegaan op de verantwoordelijkheden van de algemene vergadering en het bestuur van de vennootschap bij uitkeringen aan aandeelhouders. Hierbij wordt aandacht besteed aan de balansstest en de uitkeringstoets. Vervolgens wordt ingegaan op de werkzaamheden van de accountant bij controle-, beoordelings- en samenstellingsopdrachten in het kader van de jaarrekening.

In Bijlage 1 is een aantal vragen en antwoorden over de uitkeringstoets opgenomen die in de (samenstellings)praktijk kunnen opkomen. In Bijlage 2 zijn de consequenties beschreven voor de post wettelijke reserve deelnemingen.

Leeswijzer

Voor controleopdrachten zijn de volgende hoofdstukken relevant: Hoofdstukken 1 t/m. 4, hoofdstukken 5, 6 en 9 en bijlage 2.

Voor beoordelingsopdrachten zijn de volgende hoofdstukken relevant: Hoofdstukken 1 t/m. 4, hoofdstuk 7 en bijlage 2.

Voor samenstellingsopdrachten zijn de volgende hoofdstukken relevant: Hoofdstukken 1 t/m. 4, hoofdstukken 8 en 9 en bijlage 1 en 2.

4. De verantwoordelijkheid van de algemene vergadering en het bestuur

4.1. Balanstest

De algemene vergadering is slechts bevoegd tot vaststelling van uitkeringen voor zover het eigen vermogen groter is dan de reserves die krachtens de wet of de statuten moeten worden aangehouden. Met behulp van een zogenaamde balansstest wordt vastgesteld dat een voorgenomen uitkering er niet toe leidt dat het eigen vermogen kleiner wordt dan de wettelijke en statutaire niet uitkeerbare reserves (artikelen 2: 216 lid 1, 207 lid 2, 208 lid 6 BW). Als de BV dergelijke reserves niet behoeft aan te houden, dan is er geen sprake van een beklemd eigen vermogen. De balansstest als bedoeld in deze artikelen is dan niet aan de orde. Het aandelenkapitaal in het nieuwe BV-recht vormt in het kader van de wet geen beklemd vermogen wegens het vervallen van het wettelijk minimumkapitaal.

Bij het uitvoeren van deze balansstest dient het bestuur ook rekening te houden met eventuele statutaire of contractuele bepalingen die een uitkering in de weg staan.

Indien de betaling van de uitkering op een later moment plaatsvindt dan het moment waarop de jaarrekening wordt vastgesteld, dan kan de vastgestelde jaarrekening in beginsel nog steeds als basis voor de balansstest dienen. Indien echter (redelijkerwijs) duidelijk is dat er zich sinds de vaststelling van de jaarrekening belangrijke wijzigingen hebben voorgedaan (bijvoorbeeld door omvangrijke tussentijdse verliezen of andere vermogensmutaties) in het in de vastgestelde jaarrekening opgenomen vermogen, dan zal het bestuur, indien er wettelijke en /of statutaire reserves in de jaarrekening zijn opgenomen, de omvang van het eigen vermogen (en de uitkeringsruimte) ten tijde van de uitkering nader moeten onderzoeken.

4.2. Uitkeringstoets

De uitkeringstoets houdt in dat het bestuur moet beoordelen of de vennootschap na de uitkering kan blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden. Daarbij gaat het niet alleen om de op het moment van uitkering bestaande schulden maar ook om schulden die op het moment van uitkering redelijkerwijs voorzienbaar zijn. Bij de beoordeling van de uitkering moet het bestuur rekening houden met alle feiten en redelijkerwijs te voorziene omstandigheden en zich richten op het vennootschappelijk belang. Denk in dit kader ook aan het opeisbaar worden van een banklening doordat niet langer voldaan wordt aan relevante (solvabiliteits)ratio's.

Volgens art. 2:216 lid 2 BW weigert het bestuur slechts de goedkeuring indien het weet of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.

De wet eist dat toekomstgerichte informatie wordt betrokken (de wet spreekt over 'zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden'). Het is de vraag welke toekomstgerichte informatie minimaal nodig is om de uitkeringstoets uit te voeren. Veelal zal een prognose opgesteld worden waarin de mate van detaillering afhankelijk is van de aard en omvang van de onderneming en haar activiteiten.

Hoewel in de tekst van de wet geen termijn wordt genoemd waarop de uitkeringstoets betrekking heeft, wordt in de wetgeschiedenis gesteld dat de periode waarover de beoordeling zich zal uitstrekken doorgaans ongeveer een jaar is. Een langere termijn is op zijn plaats als sprake is van bijzondere omstandigheden b.v. als het bestuur weet dat een lening die kort na afloop van de eenjaarsperiode vervalt en niet zou kunnen worden afgelost door de uitkering.

Samenvattend kan gesteld worden dat een jaar voor de uitkeringstoets een gangbare termijn is, maar dat onder omstandigheden een langere termijn wordt overwogen. De termijn van de beoordeling of de vennootschap haar opeisbare schulden kan voldoen start vanaf het moment waarop de uitkeringstoets wordt uitgevoerd.

Gegeven het feit dat bij het opmaken van de jaarrekening de voorgenomen dividenduitkering een voorwaardelijk karakter heeft (voorwaarde van besluit door Algemene Vergadering en bestuurlijke goedkeuring op het moment van daadwerkelijke uitkering) kan het noodzakelijk zijn in de jaarrekening dit voorwaardelijke karakter toe te lichten.

4.3. Bevoegdheid en aansprakelijkheid van bestuurders en aandeelhouders

Op het moment dat wordt besloten tot het uitkeren van vermogen van de vennootschap, in welke vorm dan ook, moet het bestuur toetsen of na de uitkering van vermogen wordt voldaan aan de balanstest zoals deze eerder is beschreven (artikelen 2:207 lid 2, 208 lid 6 BW en 2:216 lid 1 BW). Als het bestuur meewerkt aan de uitkering van vermogen terwijl dat op grond van de wet niet is toegestaan, dan is het bestuur mogelijk aansprakelijk op grond van onbehoorlijk bestuur. Het bestuur werkt op zo'n moment mee aan een handeling die in strijd is met de wet.

Als de uitkering van vermogen op grond van de balanstest mogelijk is, dan moet het bestuur deze uitkering uitvoeren, tenzij het bestuur op grond van de uitkeringstoets weet of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet kan voortgaan met het voldoen van de haar opeisbare schulden. Als het bestuur in de laatstgenoemde situatie toch zijn medewerking verleent aan een dergelijke uitkering, dan is elke bestuurder hoofdelijk aansprakelijk voor het door de uitkering ontstane tekort, vermeerderd met de wettelijke rente vanaf moment van uitkering (artikel 2:207 lid 3, 2:208 lid 6 en 2:216 lid 3 BW). De bestuurder die kan aantonen dat hij niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen van de uitkering af te wenden (artikel 2:216 lid 3 BW) is niet hoofdelijk aansprakelijk. Met een bestuurder wordt in artikel 2:216 lid 4 BW gelijkgesteld degene die het beleid van de vennootschap heeft bepaald of mede heeft bepaald, als ware hij bestuurder.

Ook aandeelhouders kunnen aansprakelijk zijn. Deze aansprakelijkheid is beperkt tot het ontvangen bedrag aan uitkering van vermogen vermeerderd met de wettelijke rente. Dit geldt alleen voor zover de aandeelhouder op het moment van uitkering wist of behoorde te voorzien dat de vennootschap niet kon voortgaan met het voldoen van haar opeisbare schulden (artikel 2:216 lid 3 BW). Op het moment dat de bestuurders het ontstane tekort reeds hebben voldaan, is de aandeelhouder de terugbetaling verschuldigd aan de bestuurder.

5. De werkzaamheden van de accountant bij controleopdrachten bij een jaarrekening waarin een (voorgenomen) uitkering is opgenomen

Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het toetsen van de toelaatbaarheid van uitkeringen aan aandeelhouders. De accountant heeft een verantwoordelijkheid inzake het betrekken van de voorgenomen uitkeringen in zijn continuïteitsbeoordeling bij het controleren van de jaarrekening.

Het opstellen van de jaarrekening en het inschatten van de continuïteitsvooruitzichten is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van het bestuur van de vennootschap. Het is de verantwoordelijkheid van de accountant om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om deze veronderstelling te beoordelen. Deze verantwoordelijkheden gelden ongeacht het stelsel van financiële verslagge-

ving dat wordt gehanteerd. In dat verband dient de accountant de inschatting van het bestuur ten aanzien van de toelaatbaarheid van de (voorgenomen) uitkering te evalueren voor zover dat noodzakelijk is in het kader van zijn opdracht.

De verantwoordelijkheid van de accountant wordt verder uitgewerkt in onder andere alinea 12 en 14 van Standaard 570. Alinea 12 stelt dat de accountant de inschatting van het bestuur dient te evalueren. Alinea 14 geeft invulling aan de reikwijdte door te stellen dat accountant dient te overwegen of de inschatting van het bestuur alle relevante informatie bevat die ook bij hem bekend is als gevolg van zijn controlewerkzaamheden.

Voor de accountant betekent dit dat hij in het kader van zijn verantwoordelijkheid vanuit Standaard 570 kennis moet nemen van de door het bestuur verrichte initiële uitkeringstoets of de BV na de uitkering zal kunnen voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden. De beoordeling of een rechtspersoon na het doen van een uitkering nog kan voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden, valt binnen de beoordeling van de continuïteit zoals die plaatsvindt in het kader van het opstellen (door het bestuur) of controleren (door de accountant) van de jaarrekening. Evident is dat de accountant nagaat dat in de door het bestuur uitgevoerde initiële uitkeringstoets alle relevante informatie is meegenomen, zoals aflossings- en andere contractuele verplichtingen.

Verder wijst de accountant het bestuur van de vennootschap op het naleven van wet- en regelgeving vanuit zijn betrokkenheid bij de jaarrekening en vanuit zijn natuurlijke adviesfunctie³. Hij wijst het bestuur op zijn wettelijke plicht om de toelaatbaarheid van de uitkering te toetsen en op zijn bevoegdheid om zijn goedkeuring aan het (voorgenomen) besluit van de algemene vergadering te onthouden, alsmede op de mogelijke aansprakelijkheid van bestuurders indien achteraf vast komt te staan dat de vennootschap na een uitkering waarvoor het bestuur goedkeuring heeft verleend niet langer aan haar opeisbare schulden kan voldoen.

Dit betekent dat accountant vanuit zijn verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening aandacht zal dienen te besteden aan de conclusie van het bestuur ter zake de toelaatbaarheid van de (voorgenomen) uitkering. Daarbij blijft voorop staan dat het bestuur verantwoordelijk blijft voor de toetsing van die toelaatbaarheid.

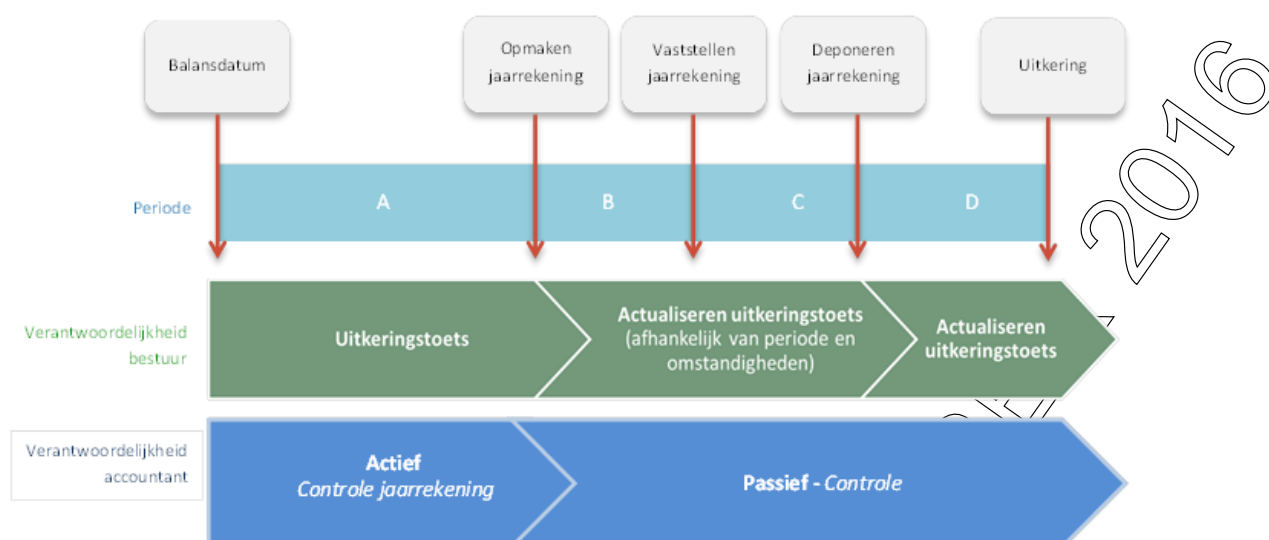
6. Perioden na de einddatum van de verslagperiode

6.1. Inleiding

Dit onderdeel beschrijft de verantwoordelijkheden van de accountant en van het bestuur per de te onderkennen perioden tussen de datum van de financiële overzichten (balansdatum) en de datum waarop het bestuur tot betaalbaarstelling van de uitkering besluit (na deponeren jaarrekening).

De controleverklaring heeft in dit geval betrekking op een jaarrekening die is opgesteld na resultaatbestemming of voor resultaatbestemming met in de toelichting een voorstel tot dividenduitkering. Tot aan de opmaak van de jaarrekening verricht de accountant (actief) controlewerkzaamheden. Daarna alleen indien dit conform Standaard 560 noodzakelijk is (passief). De volgende perioden worden onderkend:

³ Deskundigheid en zorgvuldigheid vanuit de VGC en Standaard 250 alinea 5.

A – De periode tussen balansdatum en opmaken jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening. Er mag derhalve verwacht worden dat het bestuur ten tijde van het opmaken van de jaarrekening een initiële uitkeringstoets heeft uitgevoerd, respectievelijk een eventuele uitkering betreft in haar beoordeling van de continuïteit.

Wanneer het bestuur op het moment van het opmaken van de jaarrekening niet heeft beoordeeld of de voorgenomen uitkering te zijner tijd aanvaardbaar zal zijn, zal de accountant, op basis van Standaard 570, het bestuur verzoeken om alsnog een initiële uitkeringstoets uit te voeren als onderdeel van het inschatten van de continuïteitsvooruitzichten.

Op basis van Standaard 560 alinea 6 en 7 verricht de accountant werkzaamheden om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de vaststelling of gebeurtenissen die zich voordoen tussen datum van de jaarrekening en datum van de controleverklaring al dan niet terecht zijn verwerkt c.q. toegelicht in de financiële overzichten. Hieronder vallen ook gebeurtenissen welke invloed kunnen hebben op de uitkomsten van de initiële uitkeringstoets. Afhankelijk van de periode tussen de datum waarop het bestuur deze heeft uitgevoerd en de datum van de controleverklaring overweegt de accountant derhalve om aanvullende werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot de door het bestuur uitgevoerde initiële uitkeringstoets.

B – De periode tussen opmaken jaarrekening en vaststellen jaarrekening

Met betrekking tot de periode tussen het opmaken van de jaarrekening (i.c. datum van de controleverklaring) en het vaststellen van de jaarrekening heeft de accountant geen verplichting enige (actieve) controlewerkzaamheden uit te voeren met betrekking tot de jaarrekening en de uitkeringstoets. Echter, wanneer feiten bekend worden die, wanneer deze bij de accountant bekend waren geweest op de datum van de controleverklaring, tot een wijziging van de verklaring zouden kunnen hebben geleid, handelt de accountant naar hetgeen in Standaard 560 alinea 10 is beschreven. Hij bespreekt de gelegenheid met het bestuur en bepaalt of het noodzakelijk is om te verzoeken de financiële overzichten te wijzigen.

Wanneer de algemene vergadering besluit om het in de jaarrekening verwerkte voorstel tot uitkering te wijzigen, maakt het bestuur de jaarrekening opnieuw op en legt deze ter vaststelling voor. De accountant verricht in dat geval aanvullende controlewerkzaamheden met betrekking tot de gewijzigde jaarrekening.

C – De periode tussen vaststellen jaarrekening en deponeren jaarrekening

De accountant heeft geen verplichting enige (actieve) controlewerkzaamheden uit te voeren met betrekking tot de jaarrekening en de uitkeringstoets. Zijn verantwoordelijkheid komt overeen met die omschreven in tijdvak B.

D – De periode na deponeren jaarrekening

De accountant heeft geen verplichting enige (actieve) controlewerkzaamheden uit te voeren met betrekking tot de jaarrekening en de initiële uitkeringstoets in de periode na het deponeren van de jaarrekening. Het bestuur zal op het moment van betaalbaarstelling van het dividend de wettelijk vereiste uitkeringstoets uitvoeren aan de hand van de op dat moment bekende informatie. Wanneer het bestuur alsnog besluit het uitkeringsbesluit niet uit te voeren, bijvoorbeeld als gevolg van nieuwe inzichten in de (verwachte) liquiditeitspositie van de vennootschap, en de accountant wordt hiervan op de hoogte gesteld, is het voor de accountant van belang om te bepalen in hoeverre de gewijzigde inzichten van het bestuur al dan niet het gevolg zijn van feiten en omstandigheden die zich hebben voorgedaan na het dateren van de controleverklaring ('nieuwe feiten en omstandigheden'). De accountant handelt daarbij conform Standaard 560 alinea 14.

6.2. Uitkeringen na opmaken jaarrekening

Indien uitkeringen na het opmaken van de jaarrekening plaatsvinden, en het bestuur vraagt de accountant bijvoorbeeld om de prognoses die ten grondslag liggen aan de uitkeringstoets te beoordelen, kan de accountant gedeeltelijk steunen op de werkzaamheden die hij in het kader van de jaarrekening en de continuïteitsveronderstelling heeft verricht. Indien er echter belangrijke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden en/of er twijfel is aan de continuïteitsveronderstelling, verricht de accountant opnieuw werkzaamheden. Het uitgangspunt is dat de entiteit zelf een inschatting maakt van de continuïteit. De accountant besteedt dan onder meer aandacht aan tussentijdse cijfers. Als er twijfel is aan de continuïteit, mag het bestuur geen medewerking verlenen aan een uitkering.

7. De werkzaamheden van de accountant bij beoordelingsopdrachten bij een jaarrekening waarin een voorgestelde uitkering is opgenomen

Bij een beoordelingsopdracht bij een jaarrekening stelt de accountant werkzaamheden vast op basis van zijn vakkundig oordeel (Standaard 2400 alinea 18). De accountant informeert in dit kader naar de gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling waaronder ook de continuïteitsveronderstelling. Bij het uitvoeren van cijferanalyse leest de accountant de jaarrekening kritisch om te beoordelen of de jaarrekening is opgesteld op basis van de aangegeven grondslagen (Standaard 2400 alinea 20). Indien de accountant reden heeft om te twijfelen aan de jaarrekening en de continuïteitsveronderstelling, dient hij extra werkzaamheden uit te voeren (Standaard 2400 alinea 22). In dit kader past de accountant de analogie van Standaard 570 toe.

8. De verantwoordelijkheid van de accountant bij samenstellingsopdrachten bij een jaarrekening

Bij het samenstellen past de accountant zijn kennis op het gebied van verslaggeving toe, in het kader van BW2 betekent dit ook dat hij het bestuur helpt om na te gaan of de continuïteitsveronderstelling terecht is toegepast. Een eventuele onzekerheid met betrekking tot de continuïteit dient adequaat te zijn toegelicht in de jaarrekening (artikel 2:384 lid 3 BW).

In kader van alinea 15A van Standaard 4410 moet de accountant afwegen of de van toepassing zijnde grondslagen voor de financiële verslaggeving goed zijn toegepast. Dit houdt dus ook in dat de accountant afweegt of de continuïteitsveronderstelling terecht is toegepast (en dus of uitkering op basis van de initiële uitkeringstoets mogelijk is).

De accountant wijst het bestuur vanuit zijn betrokkenheid bij de jaarrekening en vanuit zijn natuurlijke adviesfunctie op zijn wettelijke plicht om de toelaatbaarheid van de uitkering te toetsen en op zijn bevoegdheid om zijn goedkeuring aan het (voorgenomen) besluit van de algemene vergadering te onthouden, alsmede op de mogelijke aansprakelijkheid van bestuurders, indien achteraf komt vast te staan dat de vennootschap na een uitkering waarvoor het bestuur goedkeuring heeft verleend, niet langer aan haar opeisbare schulden kan voldoen.

9. Voorbeeldteksten bevestigingsbrief bij controle- en samenstellingsopdracht en openbaar maken controleverklaring

Het bestuur dient zijn verantwoordelijkheid voor het toetsen van de toelaatbaarheid van de uitkering nadrukkelijk te erkennen. Als sprake is van een voorgenomen uitkering die kan leiden tot twijfel omtrent de continuïteit, dan verdient het aanbeveling om bij een controle-beoordelings- of samenstellingsopdracht⁴ betreffende een jaarrekening de volgende cursief gedrukte tekst in de bevestigingsbrief bij de jaarrekening op te nemen:

'Met betrekking tot het onder de overige gegevens vermelde voorstel resultaatbestemming bevestigen wij u dat de voorgestelde dividenduitkering, op basis van onze inzichten per heden en de ons per heden ter beschikking staande informatie⁵, toelaatbaar is en niet tot gevolg zal hebben dat de vennootschap na het doen van de voorgestelde uitkering niet zal kunnen voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden en dat ook niet is te voorzien dat de vennootschap na de uitkering in die situatie zal komen te verkeren. Wij bevestigen dat het in de jaarrekening verwerkte dividendvoorstel een voorwaardelijk karakter heeft en dat de hoogte van het uiteindelijk uit te keren dividend afhankelijk is van een te zijner tijd uit te voeren balanstest en uitkeringstoets.'

De accountant kan een passage opnemen in de toestemmingsbrief tot openbaarmaking van de controleverklaring waarin het bestuur op haar verantwoordelijkheid wordt gewezen. Een dergelijke passage kan als volgt luiden:

'Voorts wijzen wij u erop dat per de datum van betaalbaarstelling van het dividend het bestuur dient te beoordelen, met inachtneming van de informatie die op dat moment beschikbaar is, of de vennootschap na de uitkering kan voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden. Indien de uitkering plaatsvindt en later zou blijken dat de vennootschap na en door de uitkering niet kan voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden, dan kunnen de bestuurders hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld voor vergoeding aan de vennootschap van het tekort dat door de uitkering ontstaat, indien zij op het moment van betaalbaarstelling wisten of hadden behoren te voorzien dat deze situatie door de uitkering zou ontstaan'.

---

⁴ In deel 3 HRA zijn enkel voorbeeldbrieven voor de bevestiging van de jaarrekening ingeval van een controle- respectievelijk een samenstellingsopdracht opgenomen. Een afzonderlijke voorbeeldbrief voor de bevestiging van de jaarrekening bij een beoordelingsopdracht ontbreekt. De WGV heeft in beraad om een voorbeeldbrief voor de bevestiging van de jaarrekening bij een beoordelingsopdracht toe te voegen aan deel 3 HRA.

⁵ Het ligt voor de hand dat als het bestuur een voorstel tot uitkering doet in de jaarrekening dat het bestuur dan ook zal toetsen of dit mogelijk is. Bij de daadwerkelijke uitkeringstoets op het moment van uitbetaling zou het mogelijk kunnen zijn dat de situatie dan is gewijzigd.

Bijlage 1 Q&A Flex-BV wetgeving in de (samenstellings)praktijk

1. *Welke verantwoordelijkheid heeft de accountant ten aanzien van het beoordelen van de toelaatbaarheid van een voorgenomen dividenduitkering in een door de accountant samengestelde jaarrekening?*

Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het beoordelen van de toelaatbaarheid van de voorgenomen dividenduitkering. De accountant wijst het bestuur van de vennootschap op het voldoen aan de formele bepalingen van de balanstest en de initiële uitkeringstoets en beoordeelt of de voorgenomen dividenduitkering invloed heeft op de continuïteit.

2. *Hoe kan de accountant invulling geven aan zijn natuurlijke adviesfunctie? Moet de accountant de cliënt wijzen op zijn verantwoordelijkheden ten aanzien van het uitvoeren van de balanstest en uitkeringstoets?*

De accountant wijst zijn cliënt in het algemeen op ontwikkelingen in de wet- en regelgeving (nieuwe wet Flex-BV) vanuit zijn natuurlijke adviesfunctie en doet dit ook vanwege zijn betrokkenheid bij de door hem samengestelde jaarrekening.

De accountant wijst derhalve de cliënt op zijn verantwoordelijkheden.

3. *Welke werkzaamheden dient de accountant minimaal uit te voeren bij een door de accountant samengestelde jaarrekening, waarin een voorstel tot dividenduitkering in de balans (na winstbestemming) is opgenomen?*

De accountant gaat na of de cliënt is nagegaan in hoeverre de dividenduitkering mogelijk is op grond van de balanstest en de initiële uitkeringstoets.

De accountant betreft het voorstel tot dividenduitkering bij de continuïteitsveronderstelling in de jaarrekening. Indien sprake is van onzekerheid omtrent de continuïteit zal het bestuur geen goedkeuring kunnen verlenen aan het doen van uitkeringen ten laste van de winst of de reserves en dient in de jaarrekening geen dividendvoorstel te worden opgenomen.

4. *Dient er bij een voorgenomen dividenduitkering in de jaarrekening in alle gevallen een balanstest en uitkeringstoets door de cliënt te worden uitgevoerd en vastgelegd?*

In het kader van zijn verantwoordelijkheid voor het goedkeuringsbesluit tot het doen van de dividenduitkering, zal het bestuur bij het opmaken van de jaarrekening nagaan of de voorgenomen dividenduitkering toelaatbaar is. Hiervoor kan het bestuur een balanstest en een initiële uitkeringstoets uitvoeren.

Het verdient aanbeveling dat de uitvoering van de balanstest en initiële uitkeringstoets door het bestuur van de vennootschap wordt vastgelegd, zodat het bestuur (indien nodig) achteraf kan aantonen dat het de nodige zorgvuldigheid in acht heeft genomen bij het opnemen van een dividendvoorstel in de jaarrekening. Deze vastlegging is evenwel niet verplicht.

Indien de cliënt geen balanstest en initiële uitkeringstoets heeft uitgevoerd wijst de accountant het bestuur op zijn verantwoordelijkheid en voert de accountant uit hoofde van de continuïteitsveronderstelling een marginale toetsing uit. Indien hieruit blijkt dat de voorgenomen dividenduitkering niet verantwoord is, dan heeft dit consequenties voor de jaarrekening of de verklaring.

5. *Hoe dient de accountant te handelen wanneer achteraf blijkt dat het bestuur van de vennootschap een (interim)dividenduitkering heeft uitgekeerd, zonder dat het bestuur een balanstest en uitkeringstoets heeft uitgevoerd, waaruit blijkt dat deze dividenduitkering toelaatbaar is?*

De accountant dient het bestuur te wijzen op de wettelijke bepalingen inzake de balanstest en uitkeringstoets.

1. Een dividend uitkering mag er niet toe leiden dat het eigen vermogen kleiner wordt dan de wettelijke en statutaire reserves. Een besluit tot uitkering dat niet voldoet aan dit vereiste is nietig. Ook dient rekening te worden gehouden met eventuele statutaire bepalingen.
2. De betaalbaarstelling van een dividenduitkering impliceert de goedkeuring van het bestuur. De bestuurders van de vennootschap zijn hoofdelijk aansprakelijk als zij een dividenduitkering goedkeuren terwijl zij wisten of redelijkerwijs konden voorzien dat de vennootschap na deze dividenduitkering niet meer aan haar opeisbare verplichtingen kan voldoen.

6. *Welke werkzaamheden verricht de accountant om zijn cliënt te ondersteunen bij het bepalen van het bedrag dat op een verantwoorde wijze als dividend kan worden uitgekeerd?*

De accountant beoordeelt eerst de algehele financiële situatie van de onderneming (solvabiliteit, liquiditeit, rendement) en betreft hierbij de te verwachte toekomstige ontwikkelingen. Vervolgens berekent de accountant aan de hand van bijvoorbeeld toekomstige (kasstroom) prognoses welk bedrag op een verantwoorde wijze als dividend zou kunnen worden uitgekeerd.

NB Het is evident dat de accountant zeer terughoudendheid moet zijn bij het aanvaarden en uitvoeren van een dergelijke opdracht. Als deze wel wordt aanvaard is extra zorgvuldigheid bij de rapportage van de uitkomsten vereist.

7. *Is de cliënt altijd verplicht om bij de uitkeringstoets een kasstroomprognose op te stellen en welke tijds horizon moet hierbij worden gehanteerd?*

In de wet is niet opgenomen op welke wijze een uitkeringstoets moet worden uitgevoerd en of moet worden vastgelegd. Het is situatie afhankelijk. In situaties waarin het evident is dat de dividenduitkering verantwoord is, kan de uitkeringstoets beperkt zijn.

In principe is de tijds horizon een jaar, tenzij de cliënt weet, of redelijkerwijs behoort te voorzien, dat er opeisbare schulden langer dan een jaar bestaan of er andere toekomstige omstandigheden zijn waarmee hij rekening dient te houden.

8. *Moet de accountant nog extra werkzaamheden uitvoeren als het dividend eerst betaalbaar wordt gesteld geruime tijd nadat de jaarrekening, waarin de voorgenomen dividenduitkering is opgenomen, is vastgesteld?*

Het bestuur van de vennootschap zal op het moment van betaalbaar stelling opnieuw de toelaatbaarheid van de dividenduitkering moeten beoordelen. De accountant zal het bestuur van de vennootschap hierop wijzen in de aanbiedingsbrief bij de jaarrekening.

9. *Stel dat op het moment van betaalbaarstelling door de Algemene Vergadering wordt besloten om de hoogte van de voorgenomen dividenduitkering te verlagen, om blijvend te kunnen voldoen aan de betalingsverplichtingen. Welke consequenties heeft dit dan voor de samengestelde jaarrekening waarin een hoger bedrag aan dividend is verwerkt?*

Dit is een gebeurtenis na balansdatum die geen nadere informatie geeft over de feitelijke situatie per balansdatum. Deze gebeurtenissen worden niet in de jaarrekening verwerkt. Om dergelijke situaties te voorkomen kan het verstandig zijn om een balans voor winstbestemming op te maken.

10. *De cliënt vraagt de accountant om de berekening voor de uitkeringstoets op te stellen. Kan de accountant deze opdracht aanvaarden en zo ja, onder welke NV COS Standaard valt deze opdracht dan?*

De accountant dient bij de aanvaarding van deze opdracht de nodige zorgvuldigheid en terughoudendheid in acht te nemen. Het is denkbaar dat de opdracht van het bestuur mogelijk is ingegeven om zich hiermee in te dekken tegen eventuele aansprakelijkheid.

Een dergelijke opdracht kan worden aangemerkt als een overige opdracht. Het is ook mogelijk dat de accountant een (kasstroom)prognose opstelt of een door de cliënt opgestelde (kasstroom)prognose onderzoekt. De accountant betracht de nodige zorgvuldigheid in de rapportage bij deze opdrachten.

11. *Mag het bestuur bij de balansrest uitgaan van de laatst vastgestelde jaarrekening of moet er daarnaast nog een tussentijds overzicht worden opgesteld?*

Dit hangt af van de omstandigheden en de tijd die verstreken is na vaststelling jaarrekening. In het algemeen zal het bestuur aan de hand van een tussentijds overzicht na moeten gaan of nog steeds aan de opeisbare schulden kan worden voldaan en het vermogen nog steeds toereikend is.

12. *Mag de accountant een (voorgenomen) dividenduitkering aan de dga in de jaarrekening verrekenen met zijn rekening-courant vordering?*

Salderen is niet mogelijk omdat de dividendverplichting nog niet als schuld kwalificeert, maar als voorwaardelijke verplichting.

13. *Mag de cliënt een dividenduitkering doen ten laste van zijn onderneming, waarvan het eigen vermogen door toepassing van fiscale grondslagen negatief is?*

Eigen vermogen dat door toepassing van fiscale grondslagen negatief is, kan positief zijn als commerciële grondslagen worden toegepast door stille reserves. Indien wordt uitgegaan van fiscale grondslagen, hoeft de onderneming geen afzonderlijke commerciële balans op te stellen. De onderneming kan in principe dividend uitkeren als er geen wettelijke en statutaire reserves aanwezig zijn (balanstest) en als uit de uitkeringstoets blijkt dat de vennootschap kan blijven voldoen aan de opeisbare schulden.

14. *Mag de cliënt een dividenduitkering doen ten laste zijn pensioen BV, waarbij de pensioenvoorziening in eigen beheer is bepaald op basis van fiscale grondslagen?*

De Belastingdienst zou een dividenduitkering kunnen beschouwen als een afkoopsom van het pensioen. Het verdient daarom aanbeveling overleg te plegen met een belastingadviseur. Daarnaast is een uitkering uiteraard alleen mogelijk mits de balansrest en de uitkeringstoets dit toestaan.

Bijlage 2 Wettelijke reserves (specifiek)

Welke wettelijke reserves vervallen?

Als gevolg van het afschaffen van het minimumkapitaal van € 18.000 en andere wijzigingen in het nieuwe systeem van kapitaalbescherming zijn enkele wettelijke reserves vervallen⁶. Dit betreft:

- de reserve minimumkapitaal (art. 2:178 lid 3-oud BW);
- de reserve voor verstrekte leningen in verband met het nemen of verkrijgen van aandelen of certificaten, de zogenoemde 'steunfinanciering' of 'financial assistance' (art. 2:207c-oud BW);
- de euro omzettings- en bijschrijvingsreserves (art.2:178a leden 2 en 3-oud BW).

In het verleden gevormde reserves zijn bij het in werking treden van de wet op 1 oktober 2012 vrijgevallen, zodat daarmee bij de balansstest geen rekening meer behoeft te worden gehouden.

Met de overige wettelijke reserves (wettelijke reserve deelnemingen, wettelijke reserve omrekeningsverschillen, herwaarderingsreserve en wettelijke reserve geactiveerde ontwikkelingskosten) dient uiteraard wel rekening te worden gehouden (zie art. 373 lid 4).

Wettelijke reserve deelnemingen

Als gevolg van de invoering van het nieuwe BV-recht is er mogelijk invloed op de hoogte van de *wettelijke reserve deelnemingen*. De accountant zal bij de controle van de jaarrekening alert dienen te zijn op de gevolgen van de nieuwe wetgeving op de door de cliënt te bepalen hoogte van de wettelijke reserve deelnemingen. Het is immers zo dat de expliciete goedkeuring van het bestuur van de deelneming vereist is voor een uitkering uit de deelneming. Omdat bestuurders van de deelneming goedkeuring (dienen te) weigeren indien de deelneming na uitkering niet kan voortgaan met het betalen van haar direct opeisbare schulden, is er een zekere grens aan het bedrag dat uit de deelneming kan worden uitgekeerd. In die zin kan er sprake zijn van een beperking van uitkering uit de deelneming zoals bedoeld in artikel 2:389 lid 6 BW. Het bestuur van de moedermaatschappij zal dus bij de beoordeling van de wettelijke reserve deelneming rekening dienen te houden met mogelijke beperkingen bij de dividenduitkeringen.

De bepaling van de omvang van deze wettelijke reserve heeft in de praktijk de nodige haken en ogen. Veelal kan niet een exact grensbedrag bepaald worden, maar zal een zo goed mogelijke schatting gemaakt dienen te worden op basis van de specifieke omstandigheden en is het raadzaam een bepaalde bandbreedte te bepalen. Vanuit de verantwoordelijkheid van het bestuur van de moedermaatschappij is enige voorzichtigheid daarbij op zijn plaats.

---

⁶ Wellicht ten overvloede zij opgemerkt dat voor de NV het leerstuk van kapitaalbescherming nog volledig blijft bestaan en geen wettelijke reserves zijn vervallen.